

Instelling van een Rijkspostspaarbank
(Postspaarbankwet 1954)

MEMORIE VAN TOELICHTING

No. 7

De incorporatie van de Rijkspostspaarbank bij het Staatsbedrijf der PTT, zoals destijds voorgesteld in het wetsontwerp no. 636, wordt in het onderhavige ontwerp niet gehandhaafd. De overweging, welke hieraan ten grondslag ligt, is besloten in de erkenning, dat bij de Rijkspostspaarbank een duidelijke splitting kan worden gemaakt; tussen het beleid betreffende de Rijkspostspaarbank als spaarinstelling en de dagelijkse uitvoering van de dienst, die in sterke mate verweven is met de werkzaamheden van het Staatsbedrijf der PTT. De Minister van Financiën treedt op als eerste ondertekenaar van dit ontwerp, zoals ook de bevoegdheden van deze bewindsman in het ontwerp van wet voorop worden gesteld, te weten: het vaststellen van algemene regelen, volgens welke het beleid ter zake van de werkzaamheden van de Rijkspostspaarbank als spaarinstelling zal worden gevoerd (artikel 2).

Op het behoud van de nauwe band, welke thans reeds bestaat tussen de dagelijkse uitvoering van de postspaarbank en die van het Staatsbedrijf der PTT, wordt prijs gesteld. Dit kan — zonder te kort te doen aan de bevoegdheden van de Minister van Financiën — worden bereikt door dit Staatsbedrijf te belasten met het beheer van de Rijkspostspaarbank (artikel 3, eerste lid). De Directeur-Generaal der PTT zal in verband met het vorenstaande verantwoording verschuldigd zijn enerzijds aan de Minister van Financiën voor de richtige nakoming van de door deze gegeven richtlijnen (artikel 4, tweede en derde lid), anderzijds voor het gevoerde beheer aan de Minister, onder wie het Staatsbedrijf ressorteert (artikel 4, derde lid).

De Directeur-Generaal wordt wat betreft de dagelijkse leiding bijgestaan door een door de Kroon te benoemen directeur (artikel 3, tweede, derde en vierde lid).

Ter toelichting van het voorstel om de binding, welke thans bestaat tussen beide openbare diensten, te bestendigen, kan onder meer op het volgende worden gewezen. In de eerste plaats wordt — zoals reeds opgemerkt — een zeer groot deel van de werkzaamheden voor deze spaarbank verricht op de postkantoren. Het wordt mitsdien logisch geacht ook de centrale administratie van de spaarbankrekeningen binnen de sfeer van het PTT-bedrijf te blijven betrekken, omdat — naar uit het vorenstaande reeds voortvloeit — het dienstbetoon van de Rijkspostspaarbank tegenover het publiek een overwegend postaal karakter draagt. De nauwe relatie tussen beide instellingen komt overigens reeds tot uitdrukking in de naam, welke aan deze spaarbank bij haar totstandkoming werd gegeven.

Door bestendiging van de bestaande nauwe relatie kan bovendien worden bereikt, dat de algemene kosten der bank aanzienlijk worden beperkt, zodat goedkoper kan worden gewerkt. Door beschikbaarstelling van reeds bij het Staatsbedrijf der PTT werkzaam zijnde specialisten op allerlei gebied (gedacht kan b.v. worden aan het verrichten van marktanalyses, het toepassen van richtlijnen voor een modern personeelsbeleid) en door aanpassing van de spaarbankadministratie aan de administratieve werkmethode van een groot bedrijf als dat der PTT, is een snellere en betere behandeling gewaarborgd. Immers, aldus kan profijt worden getrokken van de ervaring en kennis, welke bij PTT onder meer op het gebied van mechanisatie en moderne administratie bestaan.

In tal van toonaangevende landen worden deze inzichten gedeeld en vormt de nationale postspaarbank dan ook een onderdeel van de PTT-dienst.

In de relatie van de bank tot de Centrale Beleggingsraad (wet van 29 December 1923, *Stb.* 507) komt geen wijziging. Aan het behoud van een afzonderlijke wettelijke reserve voor de Rijkspostspaarbank wordt niet getornd. De functie van de Raad van Toezicht op de Rijkspostspaarbank is opgenomen in de nieuw te creëren PTT-raad, met betrekking tot welk vast college van advies en bijstand gelijktijdig een afzonderlijk ontwerp van wet is ingediend. Op deze wijze wordt verkregen, dat het toezicht op het Staatsbedrijf der PTT mede wordt uitgebreid tot het beheer, hetwelk dit bedrijf uitoefent over de Rijkspostspaarbank (artikel 6).

Ten aanzien van de algemene structuur van het ontwerp is de gedragslijn gevolgd, dat slechts de algemene beginselen in de wet worden geregeld, terwijl de nadere uitwerking wordt overgeheveld naar de algemene maatregel van bestuur. Waar mogelijk werd de bestaande redactie bekort en in moderne vorm gegoten.

De ondergetekenden menen met betrekking tot de belangrijkste punten met de vorenstaande beschouwingen te mogen volstaan. Artikelsgewijze kan meer in het bijzonder de aandacht op het volgende worden gevestigd:

Artikel 1. Dit artikel is (met redactiewijziging) overgenomen uit de bestaande Postspaarbankwet.

Artikelen 2, 3, 4 en 6. Deze artikelen werden in het voorgaande reeds toegelicht.

Artikel 5. Het personeel van de Rijkspostspaarbank wordt gelijkgesteld met het personeel van het Staatsbedrijf der PTT en voor de toepassing van de geldende regelingen betreffende de rechtspositie geacht in dienst te zijn van dit Staatsbedrijf. Hiermede wordt bereikt, dat de ambtenaren bij de Rijkspostspaarbank worden ingedeeld in de krachtens het Bezoldigingsbesluit voor de ambtenaren bij het Staatsbedrijf der PTT geldende rangen. Dit is noodzakelijk, ten einde uitwisseling van ambtenaren zonder moeilijkheden te kunnen doen verlopen, alsmede om het beheer met betrekking tot het te voeren personeelsbeleid doelmatig te kunnen doen zijn.

Artikel 7. De inhoud van de bepalingen van de artikelen 5 tot en met 9 en 11, 13, 15, 16 en 24 van de Postspaarbankwet zijn in algemene zin samengevat in artikel 7 van het ontwerp van wet. Zodra het ontwerp kracht van wet zal hebben verkregen, zal een gewijzigd Postspaarbankbesluit worden vastgesteld. In het derde lid wordt de mogelijkheid geopend de rentevergoeding in bepaalde gevallen te beëindigen, ten einde rekeningen, waarop reeds jaren een klein tegoed staat ingeschreven, zonder dat er handelingen plaats hebben, te kunnen onttrekken aan de jaarlijkse renteberekening. Uiteraard laat deze maatregel het vorderingsrecht van de inlegger op het tegoed onaangetast.

Van deze gelegenheid is tevens gebruik gemaakt in de wet de mogelijkheid te openen tot het doen sparen op andere wijze dan door middel van spaarbankboekjes. Het aantal spaarvormen heeft zich namelijk zeer uitgebreid. Met name is de laatste jaren het contractueel sparen sterk naar voren gekomen. Ge-

noemd mogen worden het verzekerd sparen, het koopsparen en de z.g. honderd-guldenclubs, waarbij de spaarders zich verbinden tot het regelmatig inleggen van een vast bedrag. Wil de Rijkspostspaarbank met haar tijd meegaan, dan dient — naar het oordeel van de ondergetekenden — te dien opzichte de nodige vrijheid van handelen te worden gegeven, welke overigens beperkt wordt door het doel, te weten het bevorderen van het sparen.

Artikel 8. De inhoud van dit artikel is grotendeels overgenomen uit de huidige artikelen 10 en 10*bis* van de Postspaarbankwet; enkele redactiewijzigingen zijn aangebracht ter bekorting van de tekst.

Van deze gelegenheid is gebruik gemaakt om voor te stellen in de wet een eenvoudige regeling op te nemen voor de afwikkeling — na overlijden — van een spaarbankrekening ten name van een ongehuwde inlegger van jonger dan 18 jaar en van een gehuwde inlegger.

Door deze regeling behoeft de medewerking van broers en zusters, respectievelijk kinderen, die in het overgrote deel van de gevallen toch de wettelijke vertegenwoordiger, respectievelijk de langstlevende echtgenoot, machtigen over het tegoed te beschikken, niet meer te worden gevraagd. Om te voorkomen, dat de bank na het overlijden van de echtgenoot van een inlegger alleen gekwetend zou zijn voor terugbetaling van het te zijnen eigen name staande tegoed, indien alle rechthebbenden op de door dit overlijden ontbonden huwelijksgemeenschap zouden medewerken, is het zevende lid opgenomen.

Intussen zijn de voorgestelde regelingen niet dwingend en kan de Rijkspostspaarbank, waar zij dit nodig acht, deze medewerking van de mederechthebbenden blijven verlangen.

Volledigheidshalve zij er op gewezen, dat een dergelijke regeling eveneens is opgenomen in de Spaarwet 1947.

De leeftijd van de inlegger, waarboven zijn wettelijke vertegenwoordiger niet meer zelfstandig over zijn tegoed kan beschikken, is, in verband met de grens, door de arbeidswet gesteld, van 12 op 14 jaar gebracht.

De bepaling over de bevoegdheid van de wettelijke vertegenwoordiger van een meerderjarige inlegger, die het beheer over zijn vermogen heeft verloren, kan, als zijnde in overeenstemming met het gewone recht, gemist worden.

Speciale regeling van het verband van een spaarbanktegoed als zekerheid voor voogdijbeheer is door het nieuwe kinderrecht overbodig geworden.

De terugbetaling op een tegoed, als bedoeld in het zevende en het achtste lid, geschiedt uit den aard der zaak onverminderd de

verplichting van degene, die de gelden ontvangt, deze met de gerechtigde(n) of medegerechtigde(n) te verrekenen, indien hij niet of niet alleen daarop recht heeft.

Artikel 9. De inhoud van dit artikel is ontleend aan die van artikel 12 der bestaande Postspaarbankwet. De redactie van het oorspronkelijke artikel is bekort. Ten einde deze garantie duidelijk tot uitdrukking te brengen, is een nieuw lid aan dit artikel toegevoegd.

Artikel 10. Hierin is opgenomen de regeling van het bestaande artikel 22, derde lid, der Postspaarbankwet in een algemeen gehouden redactie.

Artikelen 11, 12 en 13. Deze artikelen zijn nagenoeg gelijk-luidend aan de bestaande artikelen 17, 18, 19 en 20*bis* van de Postspaarbankwet, met dien verstande, dat aan artikel 13 enige leden zijn toegevoegd, waarbij wordt bepaald, dat het reservefonds door toevoeging van exploitatiewinsten en door toevoeging van het tegoed van vervallen spaarbankrekeningen, alsmede van de inschrijving op vervallen Staatsschuldboekjes, niet kan stijgen boven een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen maximum.

Deze regeling heeft ten doel een ongewenste groei van het reservefonds tot een peil, dat bedrijfseconomisch niet meer nodig of nuttig kan worden geacht, te voorkomen.

Het wordt wenselijk geacht het maximum van het reservefonds niet wettelijk vast te stellen, doch de bepaling van de omvang daarvan over te laten aan de algemene maatregel van bestuur.

Artikel 14. Dit nieuwe artikel behoeft geen toelichting.

Artikelen 15, 16 en 17. Deze artikelen zijn nagenoeg gelijk-luidend aan de bestaande artikelen 20, 22, eerste en tweede lid (met kleine redactiewijziging) en 23.

Artikel 18. Dit artikel regelt de verslaggeving.

Artikelen 19 en 20. Deze artikelen bevatten de gebruikelijke slotbepalingen.

De Minister van Financiën,

VAN DE KIEFT.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,

J. ALGERA.